

سرزمین اهورایی

تالش سرزمین باشکوهی است که دست روزگار مانند پهلوانان تازدی ها ، بزرگترین عزت ها و گرانبهارترین ذلت ها و خواری ها را در طول تاریخ کهن خود بر آن آزموده است . امروز وقتی در این سرزمین اهورایی پای می نهیم آن را مانند همه نواحی ایران بی نشان و بی رمق می بینیم که به شکلی حسرت بار برگزیده پر شکوه خود غبطه می خوردند ، ولی به محض آنکه از دیوارهای شهر پای بیرون می نهیم و به دشت و چمنزارهای آن روی می آوریم جلال و جبروت و شوکت دیروز آن فرایادمان می آید .

تالش نام یکی از اقوام آریایی و یک منطقه در شمال غربی ایران و جنوب شرقی جمهوری آذربایجان است .

به استناد منابع و شواهد بسیار اقوام تالشی بازمانده اقوام کادوس باستان و از همسایگان دیرین قوم گیل هستند . تالش از غرب به استان اردبیل از شمال به آستارا و از جنوب به رضوانشهر و ماسال و از شرق به دریای خزر و انزلی محدود شده و شامل ۴ شهر پره سر ، ماسال ، رضوانشهر ، و عنبران است . از سوی دیگر اردبیل ، نمین ، عنبران ، آستارا ، رضوانشهر ، لنکران ، صومعه سرا ، فومن ، ماسال ، تالش ، پره سر ، لوندویل ، لریک ، ماسوله و عباس آباد از جمله شهرهایی هستند که مردم تالش زبان در آن ساکن هستند .

تالشان که در بالا به مناطق زندگی شان اشاره شد ، دارای گویش تالشی هستند اما در طول زمان ، گویش تالشی دستخوش تغییراتی شده که نتیجه همزیستی در کنار مردمانی با گویش های دیگر است .

در مناطق تالش نشین صومعه سرا و فومن ، روستاهایی با مردمان گیلک زبان وجود دارد که با تالشان این مناطق همجواری بوده که این همجواری باعث شده که هر دو گویش تالشی و گیلکی دستخوش تغییرات شود . از مناطق نمین و آستارا تا ماسال ، گویش تالشی تقریباً آمیخته با زبان ترکی است و البته این نوع آمیختگی زبان به علت پراکندگی و کوچ نشین بودن تالشها در آن زمان بوده و این کوچ نشینی خود مزید بر علت گشته که منطقه تالش پذیرای ترک زبانی باشد که توسط حاکمان وقت جهت جلوگیری از شورش تالشها به این منطقه اعزام شده و باعث همزیستی با تالشان شده است .

تالشان به علت کوچ نشینی در برابر نیروهای پیرامون خود به ستیز و دفاع برخاسته و این ستیز و نبردها از تالشان مردمانی جنگجو و شجاع ساخته تا در برابر دشمنان خود بیمنی نداشته و همیشه مدافع اقوام خود و مرزها بوده اند . برخی از تالشان در اطراف کوههای دیلمان و لاهیجان زندگی می کنند که تفاوت گویشی فراوانی با دیگر تالش زبانیان دارند به طوری که هر دو طرف ، گویش یکدیگر را متوجه نمی شوند .

کوچ دادن ترک زبانیان از سوی حاکمان ایرانی همچون شاه عباس یکم و نادرشاه که با هدف جلوگیری از شورش تالشان انجام شد یکی دیگر از دلایل تغییرات زبان تالشی بود . از این گذشته پس از جنگ ایران و روس ، روسها با هدف چیرگی بر سرزمین تالش ، دیگر اقوام را به این مناطق کوچاندند . از دیگر دلایل تغییر در زبان تالشی می توان بر موارد زیر اشاره کرد .

۱- اشتیاق نداشتن اقوام تالش به امور بازرگانی و سرازیر شدن بازرگانان دیگر اقوام و آشنایی آنها با منطقه و اسکان دائمی بازرگانان در منطقه تالش

۲- پس از به تاج و تخت رسیدن آقا محمد خان در سال ۱۲۱۰ قمری و آغاز دوره هرج و مرج و غارت و آشفتنگی در جامعه و شیوع بیماری طاعون در سال ۱۲۴۶ قمری جمعیت تالشها کاهش یافت و مهاجرت دیگر اقوام باعث تغییر بافت تالش گردید .

بعداز جنگ ایران و روس ، بخشی از خاک ایران را روس ها به عنوان غرامت جنگی از شاه ایران گرفتند و عده کثیری از مردمان تالش که در بخش جنوبی آستارا و دریای کاسپین (خزر) زندگی می کردند ناخواسته تحت سلطه دولت روس در آمدند . امروزه گویش تالشی را با کمی تغییرات که البته به علت همزیستی با دیگر مردمان صورت گرفته است ، صحبت می کنند که به گویش لنکرانی مشهور گشته است .

خان های تالش هر منطقه به علت حفظ موقعیت خانی خود با خوانین بزرگ و حاکمان از توانایی جسمی و جنگجویی و تیر اندازی ، همیشه در دوران حاکمان وقت نگرهبان مرزی بوده اند و گذشته از ویژگیهای ساختار قومی خود از اولین اقوام ایرانی بوده اند که فن آوری جنگ افزار روز دنیا را بر ایران وارد کرده بودند و در دوران شاه طهماسب اولین گروه سپاه تالشان که در کنار سپاه صفوی خدمت می کردند به سلاح گرم مجهز بودند در حالیکه در آن زمان سپاه ایران مجهز به سلاح سرد بوده است . تالش با داشتن آثار باستانی و تاریخی و همچنین جاذبه های طبیعی فراوان می تواند بستر مناسبی جهت رشد و توسعه صنعت گردشگری باشد .

از جمله مناطق دیدنی تالش می توان به بیلاق های آق اولر مریان ، سوباتان ، ارده و از نقاط زیارتی به بقعه شاد میلرزان (شاه میلرزان) واقع در روستای خطبه سرا ، بقعه آقا سید احمد نال تر به از

نوادگان امام موسی کاظم (ع) واقع در روستای نال تر به ، بقعه سلطان سید در مرکز شهر تالش و بقعه سیاه علم خاله سرادر روستای خاله سرا اشاره کرد .

قلعه لیسار معروف به دژسلسال در روستای لیسار که از قلعه های مهم دوره اسماعیلیان بوده و همچنین کاخ قشلاقی نصراله خان سردار امجد واقع در داخل شهر تالش که قدمت تاریخی آن مربوط به دوره قاجاریه است و کاخ بیلاقی نصراله خان سردار امجد که در روستای مریان آق اولر قرار دارد از جلوه های مهم تاریخی شهر تالش هستند .

پارک جنگلی گیسوم تالش با مساحتی حدود ۸۰ هکتار ، سواحل دریای گیسوم و جاده جنگلی منتهی به آن دارای منظره های بسیار بدیعی است که هر ساله مسافران بسیاری را پذیرا است .

از محصولات تولید شده در تالش می توان به برنج ، توتون و مرکبات اشاره کرد . این تنوع و فراوانی محصولات سبب شده که تالش بازارهای هفتگی پر رونقی داشته باشد . از آن جمله می توان به یکشنبه بازار چوبر که اختصاص به معاملات دام دارد و پنجشنبه بازار شاندرمن که در آن انواع نهال ها ، دست ساخته های پشمی و نخی و فرآورده های محلی مواد غذایی عرضه می شود . همچنین می توان به پنجشنبه بازار شمشیر اشاره کرد که در آن اغلب زنان و مردان با لباس های محلی حاضر شده و محصولات منطقه ای خود شامل برنج ، انواع سبزی ها و میوه های درختی را به فروش می رساند .

تالش از سه جهت به کوههای تالش که ادامه رشته کوههای البرز هستند و از طرف دیگر به دریای زیبای خزر منتهی می شود . کشف آثار تمدن ۴۵۰۰ ساله در بیلاق آق اولر تالش جلوه های بیستری به این منطقه خوش آب و هوا داده است . شهرستان تالش یکی از زیباترین شهرهای طبیعی جهان از نظر آب و هوا و پوشش گیاهی و حیوانات ساکن در جنگل های آن شهرت جهانی دارد . همه ساله جهانگردان زیادی با انگیزه استفاده از فضاها و نمادهای طبیعی تالش به این شهر سفر می کنند . مردم تالش به زبان تالشی صحبت می کنند . بخش اعظمی از تالش طی عهد نامه های گلستان و ترکمنچای از آن جدا شده و به روسیه ملحق شده است .

از زمان تحمیل عهد نامه ننگین ترکمن چای و تجزیه ولایات قفقاز از پیکر ایران و دو شقه شدن سرزمین تالش ، این قوم تنها قومی بودند که به هوای وصل به موطن اصلی و مام میهن ازلی خود ایران ، بارها به اشکال مختلف و گاه با خیزش و قیام عمومی صدای اعتراض خود را نسبت به مفاد عهدنامه مذکور به گوش عالم رساندند .